

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY PRAHA

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra soukromého práva

K problematice dědický titulů v dědickém řízení

Bakalářská práce

About the issue of inheritance titles in inheritance law

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Josef Vrabec

AUTOR PRÁCE
Robert Haas

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při tvorbě této práce čerpal, řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

V Karlových Varech dne 29. 8. 2023

.....

Robert Haas

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku dědických titulů, které jsou obsaženy v českém právním řádu. Práce je rozdělena do šesti hlavních částí, přičemž první část vysvětluje základní pojmy a zásady dědického práva. Druhá část se vrací do historie dědického práva a to od vzniku 1. republiky. Třetí část vysvětluje posloupnost dědických titulů. Čtvrtá část se zaměřuje na problematiku jednotlivých dědických titulů, pátá část se zaměřuje na řízení o pozůstalosti a část šestá je věnována tématu nesporných řízení.

Klíčová slova

Dědický titul * český právní řád * dědické právo * 1. republika * řízení o pozůstalosti * občanský zákoník

Annotation

The bachelor's thesis is focused on the issue of hereditary titles, which are contained in the Czech legal system. The work is divided into six main parts, with the first part explaining the basic concepts and principles of inheritance law. The second part goes back to the history of inheritance law since the establishment of the 1st Republic. The third part explains the succession of hereditary titles. The fourth part focuses on the issue of individual inheritance titles, the fifth part focuses on estate proceedings and part six is devoted to the topic of non-contentious proceedings.

Keywords

Hereditary title * Czech legal system * inheritance law * 1st Republic * estate proceedings * Civil Code

Obsah

Úvod.....	7
1. Základní pojmy a zásady dědického práva	8
1.1 Dědické právo	8
1.2 Rozdíl mezi veřejným a soukromým právem.....	8
1.3 Zásady dědického práva	9
1.3.1 Zásada zachování hodnot	9
1.3.2 Zásada přechodu majetku na jednotlivce	10
1.3.3 Zásada familirizace.....	10
1.3.4 Zásada rovnosti	11
1.3.5 Zásada univerzální sukcese	11
1.3.6 Zásada volnosti přijmout dědictví či odmítnout dědictví.....	12
1.3.7 Princip asistence veřejné moci při nabytí dědictví	12
1.4 Funkce dědického řízení	13
2. Vývoj dědického práva.....	15
2.1 Historie dědického práva od 1. republiky.....	15
2.2 Úprava dědického řízení podle nového občanského zákoníku	17
3. Dědické tituly	19
3.1 Dědická smlouva	20
3.1.1 Forma dědické smlouvy.....	20
3.1.2 Omezení věcného rozsahu dědické smlouvy	21
3.1.3 Dispozice s majetkem za života zůstavitele.....	21
3.1.4. Podmínky dědické smlouvy	21
3.1.5 Neplatnost dědické smlouvy	22
3.1.6 Dědická smlouva mezi manžely	22
3.2 Závěť	23

3.2.1	Obsah závěti.....	24
3.2.2	Formy závěti	26
3.2.3	Odvolání závěti.....	28
3.3	Dědění ze zákona	29
3.3.1	První dědická třída.....	29
3.3.2	Druhá třída.....	30
3.3.3	Třetí dědická třída.....	31
3.3.4	Čtvrtá dědická třída	31
3.3.5	Pátá dědická třída.....	32
3.3.6	Šestá dědická třída.....	32
3.3.7	Několikeré příbuzenství	32
3.4	Ochrana nepominutelného dědice	32
4.	Úlevy při pořizování závěti v rámci Policie ČR	34
4.1	Kdo může podepsat dědickou smlouvu.....	35
4.2	Nepominutelný dědic.....	35
4.3	Odúmrť	36
5.	Řízení o pozůstalosti	38
5.1	Zahájení řízení	39
5.1.1	Zahájení řízení bez návrhu	39
5.1.2	Zahájení řízení na návrh.....	39
5.2	Vykonavatel pozůstalosti	40
5.2.1	Notář společník.....	41
5.2.2	Zástupce notáře.....	41
5.2.3	Náhradník	41
5.2.4	Pověření jiného notáře	41
5.2.5	Zaměstnanci notáře	41

5.2.6 Účastníci řízení.....	42
5.3 Průběh řízení	42
5.3.1 Předběžné šetření	43
5.3.2. Jednání.....	44
5.4 Skončení řízení.....	45
6. Nesporná řízení.....	46
Závěr	47
Použité zdroje	49

Úvod

Dědické právo zasáhne způsobem a použitými normami na každého člověka určitým způsobem. Jistá je jen jedna věc a to ta, že dědické řízení započne smrtí člověka.

Mluvíme-li o dědickém právu, máme na mysli buď soubor právních norem, upravujících přechod majetku zůstavitele na jiné osoby, nebo dědické právo, jaké má na mysli § 1475 odst. 1 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., tedy že dědické právo je právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní.

Dědické právo je zařazeno v občanském zákoníku do části třetí – absolutní majetková práva a je tedy právem působícím vůči všem ostatním osobám, jejichž povinnost se omezuje na nekonání, nezasahování do práv oprávněného dědice, tj. dědice, který má nejlepší dědické právo.

Z občanského zákoníku je pořadí dědických titulů od nejsilnějšího k nejslabšímu uvedena dědická smlouva, závěť, zákon.

Tato práce je zaměřena na stručnou historii dědického práva od roku 1918 do současnosti a především se zaměřuje na porovnání a přednost dědických titulů v dědickém řízení. Zároveň se zaměřuje na problematiku jednotlivých dědických titulů.

1. Základní pojmy a zásady dědického práva

1.1 Dědické právo

Dědické právo je spolu s věcnými právy zařazeno do části třetí občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., a je definované v paragrafových zněních od § 1475 - § 1720. Je řazeno mezi absolutní majetková práva.¹ Dědickým právem se také rozumí soubor právních norem upravujících přechod majetku zůstavitele na další osoby, tedy právních norem obsažených nejen v občanském zákoníku, nýbrž také v jiných právních předpisech, jako například v z.ř.s., v zákoníku práce (§ 328 odst. 1), zákonu o obchodních korporacích (§ 737 odst. 2) a dalších zákonech zejména v oblasti sociálního zabezpečení a nově též v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Dědické právo je dále definováno jako právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní. Dědic může dědit celou pozůstalost nebo pouze podíl na ní, podíl spočívající v podobě zlomku (1/2, 1/3 apod. na celé pozůstalosti), ale také v podobě konkrétní věci, kterou mu zůstavitel závěti zanechá. Toto právo vzniká smrtí zůstavitele, jak je uvedeno v první větě § 1479 OZ. Pozůstalostí dle § 1475 odst. 2 OZ se rozumí souhrn majetku (tj. všeho, co osobě zůstavitele patří) a dluhů zůstavitele.²

1.2 Rozdíl mezi veřejným a soukromým právem

Současná právní nauka vychází z teze, že veřejné a soukromé právo v moderní společnosti nejsou dva různé světy, v nichž by platila zcela a principiálně odlišná pravidla, nýbrž dvě sféry jednoho v podstatě jednotného a uceleného právního řádu. Vztah soukromého a veřejného práva chápe jako vztah obecného a zvláštního práva. Jinak řečeno, soukromé právo upravuje práva a povinnosti subjektů práv bez ohledu na jejich specifickou povahu z hlediska jejich role při výkonu veřejné moci (v tomto smyslu má v právu soukromém [stát](#) stejné postavení jako kterákoli jiná právnická či fyzická osoba); oproti tomu veřejnoprávní je taková podmnožina množiny všech

¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 2017, 160 s.

² ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

právních vztahů, která je charakterizována tím, že v daném právním vztahu je alespoň jeden z jeho subjektů vykonavatelem veřejné moci. Teorie veřejného práva jako zvláštního práva k „obecnému“ právu soukromému pak je v praxi užitečná tím, že umožňuje subsidiárně použít i ve veřejném právu normy práva soukromého tam, kde veřejnoprávní úprava chybí či je kusá a kde nelze dospět k rozumnému závěru, že absence či kusost úpravy má svůj samostatný smysl a účel. Dědické právo spadá do

1.3 Zásady dědického práva

1.3.1 Zásada zachování hodnot

Zásada zachování hodnot je jednou z klíčových zásad v dědickém právu, která slouží k ochraně majetku zůstavitele a zajištění udržení jeho hodnot při přechodu na dědice. Tato zásada je důležitá pro zachování dědického majetku a zajištění spravedlivého rozdělení dědictví mezi dědice.

Podle zásady zachování hodnot mají dědicové povinnost zachovat a spravovat dědický majetek s péčí řádného hospodáře. To znamená, že dědicové mají odpovědnost k zachování hodnoty dědictví a jsou povinni jednat s majetkem zodpovědně a zajišťovat jeho udržení, ochranu a správu.

Pokud dědicové nedodržují zásadu zachování hodnot a zanedbávají svou povinnost správně hospodařit s dědickým majetkem, mohou nastat některé právní důsledky. Zde je několik možných scénářů:

- Žaloba na dědice: Pokud zájemci nebo jiní dědicové mají podezření, že dědicové porušují zásadu zachování hodnot, mohou podat žalobu u soudu. Soud může rozhodnout o opatřeních na ochranu majetku, jako je například výkon dočasné správy nebo zproštění dědice správy majetku.
- Újma na dědictví: Pokud nedbalé hospodaření dědiců vede k ztrátě nebo znehodnocení dědického majetku, může to mít za následek snížení hodnoty dědictví pro všechny dědice. V takovém případě mohou být dědici náhradou škody odpovědní vůči ostatním dědicům.
- Zproštění dědice dědictví: Pokud dědicové opakovaně a vážně porušují své povinnosti vůči dědictví a znehodnocují majetek, soud může rozhodnout o

zproštění takového dědice dědictví. To znamená, že daný dědic ztrácí svá práva na dědictví a jeho podíl připadá ostatním dědicům.

1.3.2 Zásada přechodu majetku na jednotlivce

Zásada přechodu majetku na jednotlivce je jednou ze základních zásad v dědickém právu. Podle této zásady přechází majetek zůstavitele na jednotlivé dědice ve formě dědického podílu, který odpovídá jejich dědickému právu.

Zásada přechodu majetku na jednotlivce znamená, že dědictví se rozděluje mezi dědice tak, že každý dědic získá určitý podíl na majetku zůstavitele. Velikost dědického podílu závisí na právním vztahu mezi zůstavitelem a dědici a na zákonem stanovených pravidlech.

Dědický podíl představuje určitou část dědictví, kterou dědic získává jako své vlastnictví. Tento podíl může být vyjádřen jako procento, částka nebo podíl na určitém majetku. Každý dědic má právo na svůj dědický podíl, který mu náleží na základě zákona nebo závěti.

Zásada přechodu majetku na jednotlivce je důležitá pro zajištění spravedlivého rozdělení dědictví a ochranu práv dědiců. Umožňuje jednotlivým dědicům stát se vlastníky svého podílu na majetku a disponovat jím v souladu s platnými právními předpisy.

1.3.3 Zásada familirizace

Zásada rodinné soudržnosti, známá také jako zásada familiárnosti, je důležitou zásadou v dědickém právu. Tato zásada se snaží zachovat a podporovat rodinnou soudržnost a zájmy rodiny při rozdělování dědictví.

Zásada rodinné soudržnosti vychází z předpokladu, že rodina má důležitou úlohu při správě a udržování dědického majetku. Podle této zásady by měl být majetek předáván zůstavitelovým blízkým členům rodiny, jako jsou manželé, potomci nebo rodiče, aby se zachovala kontinuita a stabilita rodinného prostředí.

V souladu se zásadou rodinné soudržnosti mohou být blízcí členové rodiny upřednostněni před vzdálenějšími příbuznými nebo osobami, které nejsou členy rodiny, pokud se jedná o dědictví. Tato zásada může také ovlivnit řešení sporů o

dědictví, kde se může upřednostňovat zachování rodinného vztahu a dohody mezi dědici před čistě formálními aspekty.³

1.3.4 Zásada rovnosti

Zásada rovnosti se týká rovného zacházení s dědici při rozdělování dědictví. Tato zásada zaručuje, že všichni dědici mají právo na rovný a spravedlivý podíl na dědictví, bez ohledu na jejich osobní charakteristiky, jako je pohlaví, náboženské vyznání, etnický původ apod.

Podle zásady rovnosti mají dědici stejnou právní pozici a mají nárok na stejný podíl na dědictví, pokud není jinak stanoveno závětí nebo zákonem. Tato zásada je základem pro spravedlivé a vyvážené rozdělení majetku zůstavitele mezi všechny dědice.

V souladu se zásadou rovnosti jsou příbuzní dědicové, jako jsou manželé, potomci a rodiče, obvykle považováni za zákonné dědice a mají zákonný nárok na dědictví. V případě, že zůstavitel nezanechal závět, dědictví se rozděluje mezi tyto zákonné dědice na základě dědického podílu, který je stanoven zákonem.

Nicméně je třeba zdůraznit, že zásada rovnosti není absolutní a existují určité výjimky a omezení. Závět může upravit dědické podíly a rozdělení majetku mezi dědice v souladu s vůlí zůstavitele. Zákon také může stanovit zvláštní ustanovení pro určité situace, například v případě dědění nezletilých dětí.

1.3.5 Zásada univerzální sukcese

Zásada univerzální sukcese, známá také jako univerzální dědictví. Tato zásada říká, že dědic získává veškerý majetek zůstavitele jako celek, spolu s veškerými právy a povinnostmi, které s tím majetkem souvisí.

Univerzální sukcese znamená, že dědic přebírá dědictví ve formě celku, včetně veškerého majetku, dluhů, práv a závazků zůstavitele. Tato zásada se zakládá na předpokladu, že dědictví je samostatným právním celkem, který je převeden na dědice jako celek, aby se zabezpečila jeho kontinuita a efektivní správa.

- ³ Dědické právo pojem, zásady, předpoklady dědění (muni.cz) [online]. [cit. 28.07.2023].

Dostupné také z:

https://is.muni.cz/el/law/podzim2017/MP311Z/DEDICKE_PRAVO_prvni_prednaska_a_druha_prednaska_a_treti_prednaska.pdf

Zásada univerzální sukcese umožňuje dědici nabýt všechna aktiva a pasiva zůstavitele a převzít odpovědnost za jejich správu. Dědic je zodpovědný za vyrovnání dluhů a plnění závazků zůstavitele z dědictví, přičemž zbylý majetek se stává jeho vlastnictvím.

Zásada univerzální sukcese je důležitá pro zajištění efektivního a jednotného převodu majetku zůstavitele na dědice. Pomáhá zajistit, že majetek je udržován a spravován jako celek, což usnadňuje proces dědického řízení a minimalizuje potenciální konflikty mezi dědici.

1.3.6 Zásada volnosti přijmout dědictví či odmítnout dědictví

Zásada volnosti přijmout dědictví či odmítnout dědictví je důležitým principem v dědickém právu. Tato zásada umožňuje dědicům rozhodnout se, zda přijmou nebo odmítnou nabízené dědictví.

Dědicové mají právo na svobodné rozhodnutí, zda přijmou dědictví nebo ho odmítnou. Pokud dědic přijme dědictví, stává se nástupcem zůstavitele a přebírá veškerá práva a povinnosti spojené s tímto dědictvím. Dědic získává majetek zůstavitele, ale také se stává odpovědným za vyrovnání dluhů a plnění závazků z dědictví.

Na druhou stranu, dědic má také možnost odmítnout dědictví. Existují různé důvody, proč by se dědic mohl rozhodnout pro odmítnutí dědictví, například pokud je dědictví zatíženo vysokými dluhy nebo závazky, které by převyšovaly hodnotu dědictví, nebo pokud by převzetí dědictví mohlo mít negativní dopad na finanční situaci dědice.

Zásada volnosti přijmout dědictví či odmítnout dědictví je důležitá pro ochranu dědiců a umožňuje jim rozhodovat o svém vlastním postoji k dědictví. Tím se zajišťuje, že dědický proces je spravedlivý a respektuje individuální situace a preference dědiců.

1.3.7 Princip asistence veřejné moci při nabytí dědictví

Princip asistence veřejné moci při nabytí dědictví je důležitým prvkem v dědickém právu, který zajišťuje ochranu a asistenci dědicům při nabytí jejich dědictví. Tento princip spočívá ve zajištění pomoci ze strany orgánů veřejné moci při vykonávání dědických práv a povinností.⁴

⁴ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 2017, 160 s.

Orgány veřejné moci, jako jsou soudy a správní úřady, mají povinnost poskytnout potřebnou podporu a asistenci dědicům při procesu nabytí dědictví. To může zahrnovat poskytování informací o právech a povinnostech dědiců, vyřizování dědických formalit, řešení sporů a konfliktů v souvislosti s dědictvím a ochranu zájmů dědiců.

Princip asistence veřejné moci je důležitý zejména v případech, kdy dědictví je složité, například při existenci závazků, dluhů, sporů mezi dědici nebo nejasnostech ohledně rozdělení majetku. Poskytování asistence veřejné moci pomáhá dědicům vyřešit tyto problémy a zajistit spravedlivé a hladké nabytí dědictví.

Orgány veřejné moci jsou povinny jednat objektivně a nezávisle a zaručit rovné zacházení s dědici v souladu se zákony a právními předpisy. Jejich úlohou je také chránit zájmy všech zúčastněných stran a dodržovat platné postupy a lhůty stanovené v dědickém právu.

Princip asistence veřejné moci při nabytí dědictví přispívá k zajištění spravedlivého a transparentního procesu při převzetí dědictví a pomáhá dědicům vypořádat se s případnými komplikacemi nebo nesrovnalostmi v souvislosti s dědictvím⁵.

1.4 Funkce dědického řízení

Funkce dědického řízení spočívá v uspořádání a řízení procesu převodu majetku zůstavitele na dědice po jeho smrti. Dědické řízení slouží k identifikaci dědiců, určení jejich práv a povinností v souvislosti s dědictvím a uspořádání samotného převodu majetku.

Hlavní funkce dědického řízení zahrnují:

1. **Identifikace dědiců:** Dědické řízení má za úkol zjistit, kdo jsou právními následníky zůstavitele a kdo má nárok na jeho majetek. To může být provedeno na základě zákonné posloupnosti dědiců nebo na základě závěti, pokud zůstavitel vyjádřil svou vůli ohledně dědiců.

⁵ Dědictví v České republice | Generální konzulát České republiky v New Yorku (mzv.cz), [online]. [cit. 17.5.2023]. Dostupné také z: https://www.mzv.cz/consulate.newyork/cz/konzularni_a_vizove_informace/dedictvi/dedictvi_v_ceske_republice.html

2. **Určení práv a povinností dědiců:** Dědické řízení určuje rozsah práv a povinností, které dědicové přebírají spolu s dědictvím. Patří sem například právo na vlastnictví, správu a užívání dědictví, stejně jako povinnost vyrovnat dluhy a plnit závazky zůstavitele.
3. **Vyrovnání dluhů a rozdělení majetku:** Dědické řízení slouží k vyrovnání dluhů a závazků zůstavitele. Dědici mají povinnost splatit dluhy z dědictví a řádně rozdělit majetek mezi sebe podle příslušných dědických pravidel. To může zahrnovat prodej aktiv, rozdělení nemovitostí, likvidaci podnikání atd.
4. **Ochrana zájmů dědiců:** Dědické řízení má také za úkol chránit zájmy dědiců a zabránit možným nepravidłnostem nebo zneužitím. Orgány veřejné moci dohlížejí na správný průběh dědického řízení a zajišťují, aby byly dodrženy zákony a práva všech zúčastněných stran.

2. Vývoj dědického práva

2.1 Historie dědického práva od 1. republiky

Samotný vývoj dědického práva od 1. republiky v České republice je poměrně rozsáhlý a složitý proces. Na rozdíl od bývalého Rakouska-Uherska, jehož jsme byli součástí do 27.10.1918 a kde platily právní předpisy po desítky let, kdy občanský zákoník (ABGB) platil na našem území dokonce 139 let a v Rakousku platí dodnes, u nás v oblasti dědického práva došlo k následujícím změnám.

1. Po vzniku Československa platil na našem území Obecný zákoník občanský, zák. č. 946/1811 Sb. zák. soud. a to v době od 28.10.1918 do 31.12.1950. Tento zákoník zavedl základní pravidla pro převod majetku po smrti, včetně pravidel pro dědické právo. Dědická posloupnost byla založena na principu příbuzenského vztahu a zahrnovala přednostní práva přímých potomků a manžela.
2. Občanský zákoník č. 141/1950 Sb. byl zákon, který platil v tehdejší Československu v období od 01.01.1950 do 31.03.1964. Tento zákoník byl přijat v roce 1950 a významně ovlivnil občanské právo v tehdejší Československu.

Hlavním cílem občanského zákoníku bylo sjednocení a kodifikace občanského práva, tedy právních pravidel, která se týkají vztahů mezi jednotlivci. Tento zákoník upravoval různé oblasti, včetně práva smluvního, majetkového práva, dědického práva, rodinného práva a dalších.

Jedním z klíčových aspektů občanského zákoníku byla ochrana majetkových práv jednotlivců. Zákoník upravoval práva a povinnosti týkající se vlastnictví nemovitostí, movitých věcí a majetkových práv obecně. Také stanovil pravidla pro uzavírání smluv mezi jednotlivci a způsoby jejich platnosti a zániku.

Další významnou částí zákoníku bylo rodinné právo. Tento zákoník upravoval manželství, rozvod, práva a povinnosti manželů, výživné, péči o děti a další otázky týkající se rodinných vztahů.⁶

3. Předchozí občanský zákoník nahradil občanský zákoník č. 40/1964 Sb., který platil v Československu a následně i v České republice v období od 01.04.1964

⁶ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

do 31.12.2013. Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. byl přijat v roce 1964 a tvořil základní právní rámec pro občanské vztahy a majetková práva v tehdejší Československu. Byl založen na socialistických principech a reflektoval tehdejší politické a ekonomické podmínky.

Tento zákoník upravoval různé oblasti, včetně práva smluvního, majetkového práva, dědického práva, rodinného práva a dalších. Jedním z jeho zásadních cílů bylo sjednocení právních předpisů a kodifikace občanského práva v Československu. Za dobu své platnosti prošel tento zákon v oblasti dědického práva k několika změnám, a to

- a) zákonem č. 131/1982 Sb., účinným ke dni 01.04.1983, který dědickému právu navrátil možnost vydědit potomka a mužnil vznik věcných břemen na základě závěti,
- b) zákonem č. 509/1991 Sb., účinným ke dni 01.01.1992, který rozšířil třetí dědickou skupinu o potomky sourozenců, odňal státnímu notářství možnost autoritativně rozhodovat a vypořádání dědictví,
- c) zákonem č. 554/2004 sb., účinným od 01.01.2005, který zařadil do občanského zákoníku ustanovení o správci dědictví,
- d) zákonem č. 115/2006 Sb., účinným od 01.07.2006, který rozšířil první a druhou dědickou skupinu o registrovaného partnera,
- e) zákonem č. 384/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a dalších související zákony, účinným od 20.10.2008, kterým byla změněna ustanovení § 476d odst. 4,5, upravující projevení poslední vůle osob neslyšících a hluchoslepých, které nemohou číst nebo psát.

4. Od 01.01.2014 je účinný občanský zákoník č. 89/2012 Sb.⁷

^{7 7} ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022,965 s.

2.2 Úprava dědického řízení podle nového občanského zákoníku

Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), který platí v České republice od roku 2014, přinesl podstatnou změnu v dědickém právu, když do jeho základu postavil zásadu závaznosti vůle zůstavitele pro dědice. Tato zásada je vyjádřena v § 1494 odst. 2 větou, že závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. To je zásadní obrat od stavu před 01.01.2014, neboť za platnosti občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., nebyla vůle zůstavitele, vtělená do jeho závěti, vůbec rozhodující, dědici nebyli vázáni tím, jak zůstavitel mezi ně rozdělil svůj majetek. Nový občanský zákoník dokonce dává zůstaviteli prostředek k tomu, aby dědice přinutil respektovat a splnit závěť, aby nemohlo být třeba dosaženo stavu, že dědic pro nějaký formální nedostatek docílí, že závěť bude prohlášena za neplatnou, bude dědit ze zákona a nebude muset plnit ustanovení závěti. Zůstavitel tedy může dědici nebo odkazovníku přikázat, aby závěti neodporoval, učiní-li tak, ztratí nějakou výhodu.

Další klíčové aspekty týkající se dědického práva podle nového zákoníku:

1. Dědická posloupnost: Nový občanský zákoník upravuje dědickou posloupnost, což je řada osob, které mají právo dědit po zemřelém. V první řadě jsou to potomci (děti, vnuci) a manžel nebo manželka zemřelého. Pokud neexistují potomci ani manžel, dědí rodiče zemřelého a jejich potomci. V případě absence těchto osob nastupují další příbuzní podle zákonem stanovené hierarchie.
2. Dědická kvóta: Dědická kvóta určuje, jaký podíl na pozůstalosti připadá jednotlivým dědicům. Nový zákoník zavádí systém dědických podílů, který se zakládá na třech základních typech dědiců: povinném dědici, volném dědici a zůstaviteli. Povinní dědicové mají nárok na minimální dědický podíl, zatímco volní dědicové mohou dědit nad rámec tohoto minimálního podílu.
3. Testament a odkazy: Nový občanský zákoník upravuje možnost zanechat odkaz nebo vytvořit závěť, což jsou právní dokumenty, které umožňují zemřelé osobě upravit dědické řízení. Testament může obsahovat dědická ustanovení a přesně specifikovat, jaké osoby mají dědit a v jakém rozsahu. Odkazy jsou pak určeny pro případy, kdy se majetek nedědí, ale je převeden na jinou osobu nebo instituci.

4. Dědická lhůta: Nový občanský zákoník také upravuje dědickou lhůtu, která je časovým obdobím, ve kterém musí dědic rozhodnout, zda přijme nebo odmítne dědictví. Dědic má možnost seznámit se s majetkem a zjistit jeho hodnotu před rozhodnutím.
5. Dědická povinnost: Nový občanský zákoník zavádí koncept dědické povinnosti, která spočívá v tom, že některé osoby mají povinnost dědit a nést odpovědnost za zůstavitelovy dluhy. Mezi dědické povinné osoby patří potomci zemřelého, manžel nebo manželka a v některých případech i další osoby, jako jsou rodiče či vnuci.
6. Omezení dědění: Nový občanský zákoník také stanovuje určité omezení dědění v případech, kdy by dědění mohlo být v rozporu se zájmy zemřelého nebo zásadami veřejného pořádku. Například, pokud by dědic spáchal trestný čin vůči zemřelému nebo by se dopustil jiného závažného porušení povinností vůči němu.
7. Dědická práva nezletilých dětí: Občanský zákoník také přikládá zvláštní ochranu dědickým právům nezletilých dětí. Zásady, které se vztahují k dědění majetku nezletilých dětí, mají za cíl zajistit jejich zájmy a ochranu jejich dědických práv.

3. Dědické tituly

Jedním z předpokladů, nutných k tomu, aby se někdo stal dědicem, právním nástupcem zůstavitele a vlastníkem jeho majetku, je existence dědického titulu na jeho straně. Dědický titul představuje právní důvod dědění, se kterým právo spojuje přechod práv a závazků ze zůstavitele na jeho dědice.

Podle současné právní úpravy jsou dědickými tituly:

dědická smlouva,

závěť,

zákon.

Dědické tituly jsou seřazeny podle své právní síly s přihlédnutím k ustanovení § 1673 odst. 1) z.č. 89/2012 Sb., které upravuje řešení sporů o dědické právo, dojde-li k nim mezi dědici z různých dědických titulů.⁸

Tyto tituly mohou působit i vedle sebe, to znamená, že zůstavitel uzavře ohledně části svého jmění s dědici dědickou smlouvu, s částí bude disponovat závětí a zbývající část bude děděna podle zákona. To je velmi důležité, protože se nevyžaduje, aby ve svém projevu vůle týkající se pozůstalosti (v dědické smlouvě nebo závěti) zůstavitel naložil s celým svým jměním. Platnosti dědické smlouvy nebo závěti nebude na překážku, když bude existovat jmění zůstavitele, o kterém nebude rozhodnuto v žádném uvedeném titulu. Občanský zákoník podporuje myšlenku svobodné vůle zůstavitele, a proto i ve výčtu dědických titulů uvádí dědickou smlouvu i závěť před zákonem. Dědická smlouva je navíc zcela novým právním institutem, který předcházející občanský zákoník neznal. Dědickou smlouvu nebo závěť si volí zpravidla lidé, kteří mají děti z více svazků, jsou společníky v obchodních společnostech nebo chtějí eliminovat riziko případných budoucích sporů jejich dědiců.

Občanský zákoník nevylučuje kombinaci dědických titulů. O to půjde především v těch případech, kdy pořízení zůstavitele pro případ smrti nezahrnuje veškeré jmění zůstavitele.

Zůstavitel tak například závětí rozhodne o dědici jeho nemovité věci, ale zbývající majetek závětí neřeší. Ten se pak řeší podle zákonné dědické posloupnosti. Pro případ, že si dědické tituly navzájem odporují, řeší zákon jejich právní sílu. Z tohoto

⁸ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

pohledu je nejslabším titulem zákon, podle zákona se dědí jen v případě, že pozůstalost (nebo její konkrétní část) není řešena pořizováním zůstavitele. Nejsilnějším titulem je dědická smlouva.⁹

3.1 Dědická smlouva

Dědická smlouva je novým dědickým titulem. Občanský zákoník upravuje dědickou smlouvu v ustanovení § 1582 až 1593. Dědická smlouva umožňuje i budoucímu dědici, aby se zapojil do řešení dědictví po zůstaviteli ještě v době, kdy je zůstavitel naživu. Tím se dědická smlouva odlišuje od závěti, ve které je všechno pouze jednostranným přáním zůstavitele a dědic nemá možnost její obsah jakkoliv ovlivnit. Princip dědické smlouvy spočívá v tom, že se zůstavitel s dědicem dohodne na tom, co po jeho smrti tento dědic získá.

Dědická smlouva je, jak uvádí důvodová zpráva, smíšený právní útvar mezi smlouvou a závětí. Jedná se ve své podstatě o dvoustranné právní jednání, závazné povolání dědice a tudíž na ni dopadají ustanovení o závěti, i o smlouvě.

3.1.1 Forma dědické smlouvy

Zatímco závět může být sepsána i bez dalších formalit vlastní rukou zůstavitele, dědická smlouva musí mít formu veřejné listiny dle § 1582 odst. 2 OZ. S ohledem na to, že oproti závěti je pořizovací způsobilost při uzavírání dědické smlouvy zpřísněna, vyžaduje občanský zákoník, aby byla dědická smlouva sepsána ve formě veřejné listiny, tedy notářským zápisem. Vychází opět z předpokladu, že notář při sepsání dědické smlouvy ověří také způsobilost zůstavitele dědickou smlouvu uzavřít, resp. ověří, zda s uzavřením dědické smlouvy vyslovil souhlas zůstavitelův opatrovník.

Další omezení vyplývá z nutnosti, aby dědickou smlouvu uzavřely smluvní strany výhradně osobním jednáním, což znamená, že se k notáři musí k uzavření dědické smlouvy dostavit osobně jak zůstavitel, tak druhá smluvní strana, to platí i pro případné změny v dědické smlouvě.

⁹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha 2017, 208 s

3.1.2 Omezení věcného rozsahu dědické smlouvy

Dědickou smlouvou nemůže zůstavitel pořídit o celé pozůstalosti dle § 1585 odst. 1 OZ. Čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná, aby o ní zůstavitel mohl pořídit podle své zvlášť projevené vůle. Toto opatření má chránit zůstavitele, aby mohl i v budoucnu sám rozhodnout, komu zbylý majetek připadne. Bude-li chtít zůstavitel i zbylou čtvrtinu odkázat stejné osobě, nic mu nebrání sepsat závěť, kterou zbytek majetku této osobě odkáže. O této čtvrtině pochopitelně zůstavitel nemusí rozhodovat vůbec. V takovém případě se zbylá pozůstalost po jeho smrti rozdělí podle zákona.

Na rozdíl od závěti je dědická smlouva dvoustranným jednáním. Není tedy možné ji jednostranně zrušit. Toto může být výhodou, ale i nevýhodou. Nespornou výhodou je větší jistota jak zůstavitele, že jeho vůle bude po jeho smrti respektována, tak dědiců, že se jednou stanou vlastníky věcí uvedených ve smlouvě. Možnou nevýhodou může být nemožnost zůstavitele smlouvu zrušit bez souhlasu druhé strany. Chce-li zůstavitel dědickou smlouvu zrušit, musí se na zrušení s dědicem dohodnout a sepsanou smlouvu u notáře zrušit. Druhou možností je sepsat závěť, kterou zruší své povinnosti z dědické smlouvy. S tímto ovšem musí dědic souhlasit a souhlas musí mít formu notářského zápisu. Bez tohoto souhlasu by byla závěť neplatná.¹⁰

3.1.3 Dispozice s majetkem za života zůstavitele

Zůstavitel může se svým majetkem, který uvedl do dědické smlouvy, hospodařit podle libosti. Smluvnímu dědici po zůstavitelově smrti připadne to, co z jeho majetku zbude. Naopak smluvní dědic s majetkem, který má teprve získat, nemůže dělat nic. Dědí pouze majetek, který existuje ve chvíli, kdy zůstavitel zemře. Byla-li věc, kterou měl dědic získat, ještě před zůstavitelovou smrtí zničena, ztracena nebo jinak zmizela, dědic ji do svého vlastnictví nikdy nezíská. Nemůže získat něco, co již neexistuje.

3.1.4. Podmínky dědické smlouvy

Práva plynoucí z dědické smlouvy, jejich vznik nebo zánik lze vázat na splnění podmínky. K podmínce, jejíž splnění je nemožné, se však nepřihlíží. Nezákonné nebo nesrozumitelné podmínky jsou neplatné, což může mít případné důsledky také na platnost dědické smlouvy.

¹⁰ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

Podmínka může být stanovena jako odkládací, pokud na jejím splnění závisí, zda dědic dědictví nabyde, nebo rozvazovací, pokud jejím splněním dědic dědictví pozbude. V případě, že budou v dědické smlouvě sjednány podmínky pro nabytí dědictví, ať již odkládací nebo rozvazovací, měl by zůstavitel též určit, jak má být s pozůstalostí naloženo donep doby splnění odkládací podmínky nebo poté, kdy bude splněna rozvazovací podmínka. Pokud budou smluvními stranami jak přední tak též následný dědic (svěřenecký nástupce), může být úprava těchto otázek zahrnuta do dědické smlouvy. V případě, že by smluvními stranami všechny zúčastněné osoby nebyly, je vhodné, aby tyto otázky řešil zůstavitel jiným pořízením pro případ smrti, nejlépe závětí.

3.1.5 Neplatnost dědické smlouvy

Neplatnost dědické smlouvy může mít nejrůznější důvod. Neznamena to však, že by tím byl zcela ztracen dědický titul – neplatná dědická smlouva totiž může být považována za závěť.

Dědická smlouva může být neplatná pro nedostatek formy – tak tomu bude v případě, e nebude dodržena forma veřejné listiny vyžadována zákonem, např. zůstavitel a smluvní dědic uzavřou dědickou smlouvu jen v písemné formě, podepsané oběma stranami. Dalším důvodem neplatnosti dědické smlouvy může být skutečnost, že ji uzavřela osoba, která k tomu nebyla způsobilá (např. nezletilý nebo člověk s omezenou svéprávností bez souhlasu opatrovníka).

Dědická smlouva by byla neplatná také v případě, že by nebylo dodrženo omezení věcným rozsahem a zůstavitel by takto pořídil o více než třech čtvrtinách pozůstalosti. Důvody neplatnosti pak mohou plynout také z obecných ustanovení občanského zákoníku o smlouvách. Ve všech těchto případech může být dědická smlouva považována za platnou závěť, a to za podmínky, že má všechny materiální i formální náležitosti závěti.

3.1.6 Dědická smlouva mezi manžely

Dědická smlouva mezi manžely je specifická v možnosti manželů povolat se jednou smlouvou za dědice navzájem.

Občanský zákoník umožňuje uzavření dědické smlouvy mezi manžely tak, že jeden z manželů povolává druhého za dědice nebo odkazovníka a druhá strana toto povolání

přijímá (tedy obdobu standartní dědické smlouvy) nebo i tak, že se manželé za dědice nebo odkazovníky povolávají navzájem. Vzájemné povolání se za dědice nebo odkazovníky je pak umožněno dědickou smlouvou zásadně jen manželům. Dědickou smlouvu mohou manželé uzavřít jen jako vzájemné pořízení pro případ smrti, kdy tedy manželé jsou sobě navzájem smluvními dědici. Zákon neumožňuje, aby např. manželé společně jako zůstavitelé uzavřeli dědickou smlouvu se svými dětmi, ani to, aby manželé dědickou smlouvu uzavřeli ve prospěch třetí osoby, která není účastníkem dědické smlouvy (např. ve prospěch svého dítěte).

Takovou smlouvu mohou uzavřít také snoubenci pro případ vzniku manželství (tedy s odkládací podmínkou). Smlouva se pak stane účinnou až vznikem manželství.

Pokud dojde k zániku manželství, dědická smlouva uzavřená mezi manžely se neruší a trvá nadále. Pokud by chtěli manželé tomuto následku zabránit a pro případ rozvodu manželství dědickou smlouvu zrušit, museli by to v dědické smlouvě výslovně ujednat. Jinak má po rozvodu manželství každý z manželů právo domáhat se toho, aby dědickou smlouvu zrušil soud. Soud návrhu na zrušení dědické smlouvy nevyhoví, pokud návrh směřuje proti tomu z manželů, který nezapříčinil rozvrat manželství a s rozvodem souhlasil. Soud by v takovém případě měl nelehkou úlohu zjistit, kdo z manželů „zavinil“ rozvrat manželství a s rozvodem „nesouhlasil“. Přitom v praxi budou velmi obvyklé případy, že rozvrat manželství je následkem jednání jednoho z manželů (jeho nevěry, sklonem k alkoholu nebo násilí) a přitom návrh na rozvod manželství podává druhý z manželů (a viník mnohdy s rozvodem „nesouhlasí“). Z uvedených aspektů je tak zřejmé, že soudy se budou pravděpodobně přiklánět k závěru o zrušení dědické smlouvy v důsledku rozvodu manželství a opačný přístup bude spíše výjimečný.¹¹

3.2 Závěť

Závěť je uvedena v ustanovení § 1494 odst. 1 OZ, ve kterém je uvedeno, že závěť je odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň jeden podíl na pozůstalosti, případně i odkaz.

¹¹ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M. Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha 2017, 208 s

Závěť, stejně jako každé právní ujednání, musí být učiněna zletilým, plně právně svéprávným člověkem, který projeví svobodně, určitě a srozumitelně svoji vážnou vůli, prostou omylu a mylné pohnutky.

Důležité také je, že právo povolát dědice je osobním právem zůstavitele. Zůstavitel nemůže povolání dědice svěřit jinému, ani pořídit společně s jinou osobou (§ 1496 OZ). Zůstavitel také nemůže ponechat třetí osobě, aby určila dědice, popřípadě aby určila, jak veliké dědické podíly mají jednotlivým dědicům připadnout, může však pověřit třetí osobu určením, jak má být pozůstalost rozdělena (§ 1697 odst. 1 OZ). Viz také judikát Nejvyššího soudu sp. Zn. 21 Cdo 1744/2007, dle něhož pomoc poskytnutá zůstaviteli při psaní vlastnoruční závěti, jež jakkoliv ovlivnila charakteristické znaky jeho rukopisu, způsobuje neplatnost dané závěti.

Zůstavitel musí svou vůli projevit tak určitě, že nestačí, aby jen přisvědčil návrhu, který mu byl učiněn (§ 1497 OZ).

Také nyní, kdy v České republice žije řada cizinců, vystupuje do popředí otázka, zda závěť musí být sepsána v českém jazyce. Závěť může být sepsána v jakémkoliv jazyce za předpokladu, že jej pořizovatel zná. Jedná-li se o závěť allografní, musí znát jazyk, v němž je závěť pořizována, i přítomní svědci. (Nejvyšší soud sp. Zn. 21 Cdo 2704/2017).

3.2.1 Obsah závěti

Pořizovatel závěti musí v závěti označit sám sebe údaji, kterými jej lze identifikovat. Označení pořizovatele nelze nahradit ústním svědectvím těch, kteří působili jako svědci úkonu.

Obsahem závěti je určení osoby dědice. To závěť odlišuje od dovětky. Dědice je třeba především určit tak, aby bylo jasno o koho jde, tedy jménem a příjmením, datem narození a bydlištěm, což je uvedeno v § 3019 OZ.

Ze závěti musí být jasno, které osobě má zůstavený majetek připadnout, pokud tomu tak není, pak v některých případech takový nedostatek napravuje zákon a to § 1503 OZ.

Má-li se dědicem stát právnická osoba, je potřeba ji označit firmou, identifikačním číslem, sídlem případně i údaji veřejného seznamu, ve kterém je zapsána.

Za dědice nebo odkazovníka lze povolat i právnickou osobu, která má teprve vzniknout. Tato právnická osoba je způsobilým dědicem nebo odkazovníkem, pokud vznikne do jednoho roku od smrti zůstavitele (§ 1478 OZ).

Judikatura řešila různé případy, kdy osoba dědice nebyla zůstavitelem přesně určena tak, jak je výše uvedeno. Například Krajský soud v Brně v rozhodnutí pod sp. Zn. 18 Co 218/93 uvedl, že ustanovení závěti, kterým pořizovatel poroučí svůj majetek „svým dětem“ bez uvedení bližších údajů o těchto dětech, nelze považovat za neurčité. Je zcela prokazatelné, kdo je dítětem pořizovatele. Neobsahuje-li závěť další omezení, je třeba ji vykládat tak, že pořizovatel ustanovil za dědice všechny svoje děti. Nestanovili podíly jednotlivých dětí, jsou jejich podíly stejné.

Zůstavitel tedy může také určit, jaký podíl má dědici připadnout. Pokud povolal k dědění více dědiců a podíly jim neurčil, platí § 1500 odst. 1 OZ a dědici mají právo na pozůstalost rovným dílem. Podíl může být určen zlomkem nebo procentem a na celé pozůstalosti.

Podíl může také spočívat v určitých věcech, které zůstavitel mezi dědice svým pořizováním rozdělil, přičemž velikost dědických podílů dědiců se v takovém případě řídí poměrem ceny každé věci k ceně celé pozůstalosti.

Zůstavitel může pořádit i závěť o majetku, který má ve společném jmění s manželkou, neboť dle judikátu Městského soudu v Praze pod sp. Zn. 11 Co 454/84 je toto možné. Dle znění *„Závěť není neplatná, i když v ní zůstavitel bez souhlasu svého manžela pořizoval o majetku, který byl v jejich bezpodílovém spoluvlastnictví“*.

Kromě toho může závěť obsahovat povolání náhradníka dědici, následného dědice, nařízení, aby odkazovníku byl vydán předmět odkazu, popřípadě může obsahovat i další vedlejší doložky.

K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího (§ 561 odst. 1 OZ). Podpis zůstavitele musí být umístěn na konci textu závěti tak, aby jím byl kryt projev vůle zůstavitele vyjádřený v závěti. Podepsal-li zůstavitel závěť alespoň svým příjmením, je tím splněna náležitost podpisu závěti pod ustanovení § 476 odst. 2 OZ, pokud o totožnosti podpisu zůstavitele nejsou žádné pochybnosti.

Občanský zákoník výslovně nestanoví, že náležitostí závěti je uvedení dne, měsíce a roku, kdy byla podepsána, tak jako tomu bylo pod sankcí neplatnosti v § 476 odst. 2 zák. č. 40/1964 Sb. Druhá věta ustanovení § 1494 uvádí, že když není zřejmé, který

den, měsíc a rok byla závěť pořízena a pořídil-li zůstavitel více závětí, které si odporují nebo závisí-li jinak právní účinky závěti na určení doby jejího pořízení, je závěť neplatná.

Je třeba říci, že datum nemusí být v závěti uvedeno označením dne, měsíce a roku. Datum pořízení závěti může být zjistitelné z obsahu závěti i jinak, například když zůstavitel v textu závěti uvede, že danou závěť sepsal v den svých šedesátých narozenin, nebo na Štědrý den roku 2022, případně v den narození vnuka P. N. apod.

3.2.2 Formy závěti

Z hlediska forem, v jakých může být závěť pořízena, nedošlo v novém občanském zákoníku k zásadním změnám. Základním prvkem je, že závěť vyžaduje písemnou formu, výjimka je připuštěna u závěti s úlevami (§ 1532 OZ).

Občanský zákoník zná tyto formy závěti:

a) Závěť napsaná vlastní rukou zůstavitele (§ 1533)

Zákon mluví v § 1533 OZ o závěti napsané vlastní rukou. To není nutno brát doslova, jsou lidé, kteří rukou psát nemohou a naučili se psát tak, že psací potřeby drží v ústech nebo prsty nohy a tak kreslí i píší. Také může dojít k tomu, že člověk, píšící obvykle pravou rukou, tak jí může mít zraněnou a proto musí psát levou rukou a naopak.

Tato závěť je sepsána v písemné formě beze svědků a vlastní rukou podepsána, jedná se o tzv. závěť holografní.

b) Závěť se svědky nenapsaná vlastní rukou zůstavitele (§ 1534)

Závěť, kterou zůstavitel nenapsal vlastní rukou (tzv. závěť allogafní), avšak jeho vlastní rukou podepsaná. U této závěti musí pořizovatel před dvěma svědky současně přítomnými výslovně prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se podepíší na listinu obsahující závěť a ke svému podpisu zpravidla připojí doložku prokazující na jejich vlastnost jako svědků a údaje, podle nichž je lze zjistit (§ 1539 OZ). K této formě je třeba přiřadit závěť nevidomého zůstavitele a zůstavitele se smyslovým postižením, které však musí splnit ještě zvláštní podmínky (§ 1635 a 1636 OZ).

V daném případě nemůže být svědkem osoba nesvéprávná, osoba, která není znalá jazyka nebo způsobu dorozumívání, v němž se projev vůle činí, dále osoba dědici blízká nebo zaměstnanec dědice. Jako svědek není způsobilí svědčit o tom, co se jim zůstavuje je pisatel, předčítatel, tlumočník nebo úřední osoba.

c) Závěť sepsaná notářským zápisem

V § 1537 OZ je uvedeno, že zůstavitel může projevit poslední vůli ve veřejné listině. Veřejnou listinou je míněn notářský zápis (§ 3026 odst. 2 OZ). Ustanovení § 1538 OZ ukládá tomu, kdo sepisuje veřejnou listinu o závěti, aby se přesvědčil, zda se projev posední vůle děje s rozvahou, vážně a bez donucení. To platí nejen pro notáře, ale i pro ty, kdo zaznamenávají zůstavitelovu poslední vůli, tj. pro starostu obce (§ 1543 OZ), velitele námořního plavidla nebo letadla (§ 1544 OZ) a velitele vojenské jednotky (§ 1545 OZ), má-li být takto pořízená závěť považována za veřejnou listinu (§ 1547 odst. 1 OZ).¹²

Vytvoření závěti veřejnou listinou je výhodné zvolit v případě, že si nejsme jisti, že zvládneme sepsat závěť sami tak, jak je to podle zákona potřeba, nebo pokud nemáme v rodině zrovna dobré vztahy, případně chceme mít jistotu, že se po naší smrti bude podle této poslední vůle postupovat. Takto sepsané závěti jsou totiž centrálně evidovány, takže se takováto závěť těžko zatajuje a je nepravděpodobné, že dojde k jejímu zničení, což by se u jinak pořízených závětí mohlo stát poměrně jednoduše.¹³

d) Úlevy při pořizování závěti

Občanský zákoník navrátil do dědického práva i tento typ závětí, tzv. závětí s úlevami, který umožňuje pořizovatelům, kteří se octili v určité závažné, nebezpečné životní situaci, ohrožující jejich život, aby pořídili závěť či jiné právní jednání pro případ smrti, aniž by musely být dodrženy všechny formality, které právo jinak s takovým právním jednáním spojuje.

¹² ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

¹³ WELLECH, E. Vyznejte se v dědickém řízení. 1. vydání. Brno 2014, 63 s

Úlevy lze spatřovat v tom, že závěť nemusí mít písemnou formu, tak svědci nemusí splňovat veškeré podmínky jinak zákonem na svědky kladené. Například svědky mohou být i osoby, které dosáhly patnáctého roku věku, a osoby, které byly ve svéprávnosti omezeny, pokud jsou způsobilé věrohodně popsat skutečnosti významné, pro platnost závěti. Také podpisy svědků mohou na listině pořízené o takovoto závěti chybět, je-li přesto jisté, že listina spolehlivě zaznamenává zůstavitelovu poslední vůli. U závětí s úlevami dokonce platí, že se listina, pořízená o poslední vůli pořizovatele podle § 1543 OZ - § 1545 OZ, považuje za veřejnou listinu, pokud má všechny náležitosti, obsažené v § 1547 OZ. To znamená, že se v případě sporu o platnost takové závěti obrací důkazní břemeno, které ponese ten, kdo její platnost popírá.

Občanský zákoník v § 1542 až § 1545 upravuje:

- Poslední vůli pořízenou ústně před třemi současně přítomnými svědky (§ 1542)
- Poslední vůli zaznamenanou starostou obce (§ 1543)
- Poslední vůli zaznamenanou velitelem námořního plavidla nebo letadla (§ 1544)
- Poslední vůli zaznamenanou velitelem vojenské jednotky České republiky (§ 1545)¹⁴

3.2.3 Odvolání závěti

Zákon zná různé odvolání závěti, a to:

- 1) Projevem vůle, tedy výslovným zrušením právním jednáním, učiněným ve formě předepsané pro pořízení závěti (§ 1577 OZ). V tomto případě se odkazuje na kapitolu o všech způsobech pořízení závěti, tedy o závěti pořízené vlastní rukou, pořízenou se svědky, závěti sepsané formou notářského zápisu a závěti s úlevami. Všemi těmito formami lze závěť zrušit a nutno dodat, že všechny tyto formy jsou rovnocenné v tom smyslu, že lze například zrušit závěť sepsanou notářským zápisem závětí vlastnoručně napsanou zůstavitelem a také závětí ústní se třemi svědky pořízenou podle ust. § 1542 OZ. Častým případem bývá, že když zůstavitel pořídí novou závěť, tak také v téže listině zruší i všechny své předchozí závěti, aby bylo jasno, že platí pouze tato nová závěť.
- 2) Odvolání závěti mlčky, kde se počítá s několika možnými způsoby:

¹⁴ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

- zničením listiny, na níž byla závěť napsána, např. jejím spálením, vhozením do skartovacího zařízení nebo jiným způsobem, kterým přestane fyzicky existovat,
- porušením listiny – poškozením ze strany zůstavitele, například jejím natržením či jiným mechanickým poškozením za předpokladu, že z okolností takového jednání zůstavitele plyne nepochybně zůstavitelův zrušovací úmysl,
- zničením, nebo ztracením, nezávisle na zůstaviteli, přičemž o těchto skutečnostech zůstavitel věděl a neobnovil závěť a plyne-li z okolností nepochybně zůstavitelův zrušovací úmysl,
- vydáním notářského zápisu o závěti z notářské úschovy. V případě jejího vydání zůstaviteli, považuje se za odvolanou.¹⁵

3.3 Dědění ze zákona

V případě, že zůstavitel zemře bez zanechání závěti nebo když testamentární dědic z jakýchkoliv důvodů dědictví nenabude, dochází k dědické posloupnosti ze zákona. Základem zákonného dědění je takzvaná dědická posloupnost. Ta pomáhá určit, kdo má ze zákona právo po zemřelém dědit. Rozděluje blízké i vzdálenější osoby zemřelého na takzvané dědické třídy. V prvních třídách nalezneme ty, kteří měli k zemřelému nejbližší. S vyšší třídou se bude okruh lidí postupně rozšiřovat až na velmi vzdálené příbuzné.

3.3.1 První dědická třída

Do této třídy dědiců patří pouze děti a manžel zůstavitele, kteří se o dědictví rozdělí rovným dílem. Má-li zůstavitel jedno dítě a manžela, bude se jeho majetek dělit na půl. Pokud má zůstavitel děti, ale některé z dětí nedědí, protože například již zemřelo, dědí podíl tohoto dítěte jeho děti, tedy vnoučata zůstavitele.

Příkladem může být, kdy „zůstavitel zemřel bez zanechání závěti, zanechal manželku, bezdětného syna a dceru, která má dvě děti. Manželka, syn a dcera jsou povoláni k dědění ze zákona v I. dědické skupině stejným dílem, tedy dědický podíl každého

¹⁵ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

z nich by činil 1/3 dědictví. Pokud by manželka odmítla dědictví, dojde k akrescenci jejího podílu ve prospěch zbývajících dědiců I. skupiny – syna a dcery, takže každý z nich by dědil 1/2 dědictví. Podobně by tomu bylo i v případě, že kdyby dědictví odmítl syn, neboť tento nemá potomky, kteří by nastoupili do jeho uvolněného dědického podílu, tedy manželka a dcera by dědily každá 1/2 dědictví. Pokud by však dědictví odmítla dcera, uplatnilo by se reprezentační právo. Za této situace by dědila manželka 1/3 dědictví, syn druhou třetinu dědictví, a děti dcery, t. vnuci zůstavitele, by byli povoláni k dědění zbývajících třetiny dědictví namísto své matky, kterou jako dědicové reprezentují, a každý z nich by tedy dědil 1/6 dědictví“.¹⁶

3.3.2 Druhá třída

Tato třída přijde na řadu ve chvíli, kdy z nějakého důvodu nedědí zůstavitelovy děti. Nedědí-li tedy zůstavitelovy děti, ať už proto, že se dědictví zřekly, nebo například proto, že byly vyděděny, bude ve druhé třídě dědit manžel a rodiče zůstavitele, a také osoby, které žily spolu se zůstavitelem ve společné domácnosti nejméně jeden rok před jeho smrtí a zároveň o tuto domácnost pečovali, nebo byli odkázáni na zůstavitele, protože se sami nemohli živit. Nejčastěji tuto podmínku splní přítel či přítelkyně zůstavitele a jeho nevlastní děti.

Ve druhé třídě se stejně jako v první dědí stejným dílem s výjimkou manžela zůstavitele. Ten musí vždycky získat nejméně polovinu pozůstalosti.

Příkladem může být, kdy „bezdětný zůstavitel zemřel bez závěti. Zanechal manželku, otce a sourozence, který se zůstavitelem nežil ve společné domácnosti. K dědění bude povolána manželka a otec zůstavitele, když k jedné polovině dědictví. Pokud by například manželka dědictví odmítla, dědí celé dědictví otec. Pokud by celé dědictví odmítl otec, nepřechází jeho uvolněný podíl na jeho potomka, tj. na sourozence zůstavitele, neboť ve druhé skupině se neuplatňuje reprezentační právo. Uvolněný dědický podíl by připadl manželce, která by dědila celé dědictví. V druhém případě bezdětný, rozvedený zůstavitel zemřel bez závěti, zanechal oba rodiče, ve společné domácnosti žil s matkou a družkou. K dědění bude povolán otec, matka a družka, každý k jedné 1/3 dědictví. Matka tedy nedědí dvojnásobný podíl – jako matka druhý

¹⁶ SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.

jako spolužijící osoba. Pokud by některý z dědiců dědictví odmítl, přirůstá uvolněný dědický podíl ostatním dědicům, takže každý z nich by dědil 1/2 dědictví“.¹⁷

3.3.3 Třetí dědická třída

Pokud nastane situace, že nejsou dědici, kteří by mohli dědit podle druhé třídy, konkrétně zůstaviteli rodiče a manžel, přichází na řadu třetí třída. Ve třetí třídě dědí vždycky stejným dílem sourozenci zůstavitele a osoby, které žili se zůstavitelem ve společné domácnosti a splňují podmínky k dědění ve druhé dědické třídě. V případě, že sourozenci zůstavitele dědit nemohou, dědí rovným dílem jejich děti.

Příkladem může být, kdy „zůstavitel zemřel bez závěti, byl bezdětný, vdovec, jeho rodiče zemřely, zanechal jednoho bratra, který má jednoho syna, ve společné domácnosti žil s družkou a jejím dítětem. K dědění je povolán bratr, družka a její dítě, každý z nich k jedné třetině dědictví. Pokud by dědictví odmítla družka, nepřirůstá její podíl jejímu dítěti, ale přirůstá rovným dílem všem zbývajícím dědicům třetí skupiny, tj. bratrovi a dítěti družky, takže z nich by dědil 1/2 dědictví. Pokud by však dědictví odmítl bratr zůstavitele, došlo by k uplatnění reprezentačního práva, tj. k dědění by byl povolán jeho syn – synovec zemřelého, družka její dítě, každý z nich k 1/3 dědictví“.¹⁸

3.3.4 Čtvrtá dědická třída

Neexistuje-li nikdo, kdo by mohl dědit podle třetí třídy, dědí stejným dílem prarodiče zůstavitele a nedědí-li žádný z nich, dědí stejným dílem jejich děti. To znamená, že v této skupině dědí zůstavitelův děd a bába z otcovy strany a děd a bába z matčiny strany. Nedědí-li některá z těchto osob, připadá uvolněný podíl jejím dětem, tj. strýci a tetě zůstavitele. Uvolněný podíl po některém z prarodičů, který nenabudou jeho děti, přirůstá k podílu druhého z prarodičů ze strany zůstavitelova otce nebo ze strany zůstaviteli matky. Teprve nedědí-li žádný z prarodičů z jedné strany, připadá dědictví druhému páru prarodičů.

¹⁷ SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.

¹⁸ SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.

3.3.5 Pátá dědická třída

V případě, že se nenajdou dědici ani ve čtvrté dědické třídě, dědí prarodiče rodičů zůstavitele, tedy jeho prarodiče. Prarodiče otce (dvě otcovy babičky a dva otcovi dědové) dědí polovinu dědictví, prarodiče matky (dvě matčiny babičky a dva matčini dědové) dědí druhou půlku. Pokud část otcových předků dědit nemůže, dědí ten druhý z dvojice babička – dědeček, pokud ani ten nedědí, dědí ti ostatní. To stejné platí i pro matčiny předky.

3.3.6 Šestá dědická třída

Jestliže ani v páté dědické třídě není nikdo, kdo by dědil, dědí děti dětí (vnoučata) sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele, případně jejich děti. Každý v této třídě dědí stejným dílem.

3.3.7 Několikeré příbuzenství

Je-li někdo se zůstavitelem příbuzný z více než z jedné strany, má z každé strany dědické právo, které by mu náleželo jako příbuznému z této strany.¹⁹

3.4 Ochrana nepominutelného dědice

V postavení tzv. nepominutelných dědiců, kterými jsou děti zůstavitele, a nedědí-li, tak jejich potomci (§1643 odst. 1 OZ), došlo po přijetí nového občanského zákoníku s účinností od 01.01.2014 k zásadní změně. Ochrana nepominutelných dědiců již nespočívá v možnosti namítat relativní ne méně neplatnost jinak platné závěti, která je opomíjí a jejich právu na odpovídající podíl z majetku náležícího do pozůstalosti (jak tomu bylo podle § 479 zák. č. 40/1964 Sb.), ale podle nové úpravy mají právo jen tzv. povinný díl, zásadně vyplácený v penězích.

Při zjišťování práva nepominutelného dědice na povinný díl jde v praxi o jednu z těchto situací:

- 1) zůstavitel zanechal pouze pořízení pro případ smrti, podle kterého se nepominutelnému dědic nedostává buď vůbec nic, nebo méně, než by činil jeho podíl podle § 1643 odst. 2 OZ, tj. méně než tři čtvrtiny jeho zákonného

¹⁹ SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.

dědického podílu, je-li nepominutelný dědic nezletilý nebo méně než čtvrtina jeho zákonného dědického podílu, je-li zletilý,

- 2) zůstavitel zanechal pořízení uvedené v bodě 1) a zároveň nepominutelného dědice vydědí.

V obou uvedených případech záleží také na tom, zda nepominutelný dědic své právo na povinný díl uplatňuje, nebo nikoliv.²⁰

²⁰ NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 2017, 160 s.

4. Úlevy při pořizování závěti v rámci Policie ČR

Občanský zákoník navrátil do dědického práva i tento typ závěti, tz. závěti s úlevami, který umožňuje pořizovatelům, kteří se ocitli v určité závažné, nebezpečné situaci, ohrožující jejich život, aby pořídili závěť či jiné právní jednání pro případ smrti, aniž by musely být dodrženy všechny formality, které právo jinak s takovým právním jednáním spojuje.

Jde o poslední vůli pořizenou ústně před třemi současně přítomnými svědky a v § 1542 odst. 1 OZ jsou upraveny dvě možné situace, a to

- a) Když je pořizovatel pro nenadálou událost v patrném a bezprostředním ohrožení života,
- b) Když se pořizovatel nachází v místě, kde je běžný společenský styk ochromen následkem mimořádné události.

První situace je podmíněna stavem pořizovatele, který je třeba těžce zraněn, případně když se nenadále zhoršil jeho zdravotní stav vlivem infarktu apod.

Při druhé situaci je zůstavitel sice zdravý, avšak mimořádná situace (např. povodeň, tornádo, požáry) jej silně ohrožuje na životě.

Svědci mohou poříditi záznam o zůstavitelově poslední vůli, neučiní-li tak, bude důvodem dědické posloupnosti soudní protokol o výslechu svědků.

Je důležité, že podle § 1549 platí, že je-li zůstavitel naživu, pozbývá tato závěť platnosti uplynutím dvou týdnů ode dne pořizení. Tato doba však nepočne běžet ani neběží, dokud zůstavitel nemůže poříditi závěť ve formě veřejné listiny.

U Policie České republiky se o daný institut stará Policejní prezidium České republiky, Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci, odbor strategické spolupráce, oddělení vysílání do zahraničí. Dle sdělení uvedeného odboru nikdy nebyl institut dle § 1542 zaznamenán ani prováděn. V případě, že by tato situace nastala, postupuje se obdobně jako u § 1544 a § 1545.

4.1 Kdo může podepsat dědickou smlouvu

Dědickou smlouvu mohou podepsat osoby, které mají zájem o určení, jak bude jejich majetek rozdělen po jejich smrti. Dědická smlouva je dohodou mezi osobami, které chtějí ovlivnit budoucí rozdělení svého majetku mezi dědici.

Zde jsou některé základní informace o tom, kdo může být stranou dědické smlouvy a tudíž ji může podepsat.

- a) Fyzické osoby:** Dědickou smlouvu mohou podepsat fyzické osoby, tj. jednotlivci, kteří jsou zletilí a mají plnou právní způsobilost. To zahrnuje dědice (osoby, které by měly nárok na dědictví) a také osoby, které by mohly být dědici, pokud jsou v dědické smlouvě jmenovány.
- b) Právnícké osoby:** Právnícké osoby, jako jsou společnosti, mohou být zapojeny do dědické smlouvy, pokud jsou dědici. Právnícké osoby mohou být uvedeny v dědické smlouvě jako budoucí dědici.
- c) Další subjekty:** Dědickou smlouvu mohou podepsat také jiné subjekty, jako jsou trusty nebo nadace, pokud mají postavení dědiců nebo jim bylo uděleno právo na dědictví.

4.2 Nepominutelný dědic

Nepominutelnými dědici jsou děti zůstavitele. Ty mají z pozůstalosti nárok na svůj povinný díl. Nemůže-li nepominutelný dědic dědit sám, dědí místo něj jeho povinný díl jeho potomci. Určení přesné výše podílu, na který má nepominutelný dědic nárok, vždy záleží na jeho věku. V případě, že je takovýto dědic nezletilý, musí získat z dědictví nejméně tolik, kolik činí $\frac{3}{4}$ jeho zákonného podílu. Pokud je již zletilý, stačí, když na něho zbude nejméně $\frac{1}{4}$ jeho zákonného podílu. Stejně jako ostatní dědici má i nepominutelný dědic právo na to, aby se svého podílu zřekl, vzdal, či ho odmítl.

Zákonný podíl nepominutelného dědice nesmí být zatížen žádným odkazem, příkazem ani ničím jiným. Musí být ke zcela volnému užití nepominutelného dědice. Zůstavitelova vůle, kterou by takovýto podíl jakkoli zatížil, nebude brána v úvahu. Zatížit může zůstavitel jen dědictví nepominutelného dědice, které přesahuje jeho zákonný podíl. Existuje také možnost, aby dal zůstavitel dědici vybrat, zda si vezme pouze svůj nepominutelný podíl, nebo si zvolí podíl, na kterém nějaké zatížení, například v podobě odkazu, vázne, avšak tento podíl může mnohonásobně

přesahovat povinný podíl. Jestliže si dědic vybere podíl něčím zatížený, nemůže již požadovat, aby část tohoto podílu byla považována za podíl povinný a oklikou se zbavit zatížení.

4.3 Odúmrť

Odúmrť spadá do dědění podle zákona, kdy je uvedena v § 1634, ve kterém je uvedeno, že *„Nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí, jako by byl zákonný dědic; stát však nemá právo odmítnout dědictví, ani právo na odkaz podle § 1594 odst. 1 věty třetí.*

Vůči jiným osobám má stát stejné postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu.“

Tomuto dědictví státu se říká odúmrť. Nevýhodou pro stát je fakt, že na rozdíl od ostatních zákonných dědiců nemůže dědictví odmítnout vzhledem k tomu, že je posledním, na koho v dlouhé řadě možných dědiců pozůstalost přejde. Odmítnout nemůže ani v případě, že dluhy zemřelého jsou mnohonásobně větší než majetek, který po něm zůstal, což bývá nejčastějším důvodem pro to, že ostatní zákonní dědici dědictví odmítli přijmout.²¹

Jako odúmrť připadají státu jak nemovitě, tak i movité věci, jako například vybavení interiérů, umělecké a sběratelské předměty, auta, či finanční majetek.

Avšak téměř vždy odúmrti představují rovněž výdaje. Předměty totiž bývají neprodejně kvůli svému velmi špatnému technickému i hygienickému stavu. Proto musí následovat jejich ekologická likvidace. Jedná se často o potraviny po lhůtě trvanlivosti, staré noviny, obnošené oblečení, zastaralé a nefunkční spotřebiče apod. Také přibývá případů, kdy je pozůstalost zatížená dluhy vyššími, než je hodnota dědictví, a proto ji dědicové nechtějí přijmout. Kromě zaplacení dluhů do výše aktiv musí stát zajistit důstojný pohřeb, nebo uhradit náklady za pobyt v nemocnici.

Jedná-li se o předměty, které mají historickou hodnotu, Ústav pro zastupování státu ve věcech majetkových dále jen ÚZSVM je zdarma předává galeriím či muzeím. Zachovalé vybavení domácností, elektroniku nebo vybavení pro sport zdarma předává

²¹ WELLECH, E. Vyznejte se v dědickém řízení. 1. vydání. Brno 2014, 63 s

dětským domovům, výchovným ústavům, státním lázním nebo nemocnicím. Majetek, který stát nepotřebuje ke své činnosti, následně ÚZSVM nabízí k prodeji formou transparentního výběrového řízení, dražby nebo elektronické aukce na webových stránkách.

V roce 2022 ÚZSVM řešil 1 480 případů odúmrťí, které dohromady zahrnovaly 6 948 položek majetku v celkové hodnotě více než 263 milionů korun. Peníze v hotovosti a na bankovních nebo spořicíh účtech převádí ÚZSVM přímo do státního rozpočtu.²²

²² UZSVM.cz | Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, [online]. [cit.01.08.2023]. Dostupné také z: <https://www.uzsvm.cz/zpusob-nabyvani-majetku>

5. Řízení o pozůstalosti

Nová právní úprava dědického práva se netýká jen práva hmotného, tedy úpravy provedené normami nového občanského zákoníku. K 1. lednu 2014 nabyl účinnosti také zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Tento zákon obsahuje speciální úpravu pro některé druhy řízení, dosud upravených občanským soudním řádem, u nichž se vychází z předpokladu, že půjde o řízení nesporná. Část první uvedeného zákona tvoří obecnou část a obsahuje normy aplikovatelné na všechny typy zvláštních řízení. V části druhé, zvláštní části, jsou pak upraveny jednotlivé druhy zvláštních řízení a v hlavě III. je to řízení o pozůstalosti.

Řízení o pozůstalosti je tedy zvláštním soudním řízením, které se řídí speciálním zákonem a jen v otázkách tímto speciálním zákonem neupravených se řídí občanským soudním řádem.

Dědické řízení je ovládáno zásadou oficality, což znamená, že soud zahájí dědické řízení i bez návrhu, jakmile se dozví, že fyzická osoba zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou a zásadou vyšetřovací, kdy soud není vázán tvrzeními účastníků ani důkazy, které navrhují, ale sám provádí důkazy dle vlastní úvahy ke zjištění skutkového stavu potřebného pro vydání rozhodnutí.

V odborné literatuře bývají zdůrazňovány dvě základní funkce dědického řízení:

a) Funkce legitimační,

kteřá směřuje ke zjištění dědiců jako právních nástupců zůstavitele a z hlediska svého významu je zastupitelná, a to proto, že okruh dědiců je v dědickém řízení zásadně zjišťován s konečnou platností.

b) Funkce majetková,

je co do svého významu omezenější a méně spolehlivá. V rámci dědického řízení je zjišťován majetek a dluhy zůstavitele, avšak nikoli vždy s konečnou platností, úplně a správně. S touto situací počítá na mnoha místech sám zákon.²³

²³ SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.

5.1 Zahájení řízení

Řízení pozůstalosti může být zahájeno jen u soudu, a to na návrh nebo bez návrhu. Nemůže být zahájeno u notáře, neboť ten může ve věci provádět úkony jen jako soudní komisař na základě pověření soudu, které přichází v úvahu až po jeho zahájení řízení.

5.1.1 Zahájení řízení bez návrhu

Jde z pravidla o nejčastější formu zahájení řízení. Soud usnesením zahájí řízení bez návrhu dle § 138 odst. 2 z.ř.s., jakmile se dozví, že fyzická osoby zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou. Usnesení, kterým soud zahajuje řízení o pozůstalosti bez návrhu, není třeba doručovat a není proti němu přípustné odvolání. Řízení je zahájeno dnem, kdy bylo usnesení vydáno. Usnesení by mělo být vydáno bezodkladně poté, kdy se soud dozví o úmrtí nebo o prohlášení za mrtvého.

Předpokladem zahájení řízení o pozůstalosti je dostatečně spolehlivá informace o úmrtí určité osoby, resp. o prohlášení určité osoby za mrtvou. Takovou informací je zpravidla oznámení matričního úřadu o úmrtí fyzické osoby soudu příslušnému pro řízení o pozůstalosti. Oznamovací povinnost podle § 137 OZ plní matriční úřad zasláním kopie úmrtního listu, který vydává na základě zprávy lékaře. Oznámení se zasílá soudu, který je věcně a místně příslušný k projednání pozůstalosti. Byl-li zůstavitel prohlášen za mrtvého, je podkladem pro zahájení řízení pravomocný rozsudek soudu o prohlášení za mrtvého (viz § 54 až 58 OZ), který se zasílá soudu příslušnému k projednání pozůstalosti. Povahu spolehlivé informace o úmrtí mohou mít i jiná oznámení (např. sdělení nemocnice či jiného zdravotnického zařízení o úmrtí, oznámení policie apod.). Tato oznámení jsou podkladem pro zahájení řízení bez návrhu.

5.1.2 Zahájení řízení na návrh

Výslovnou úpravu zahájení řízení na návrh obsahuje v § 138 odst. 1 až zákon o zvláštních řízeních soudních. Nová úprava jednoznačně stanoví, že na návrh je řízení zahájeno, jen jestliže je z něj patrné, že si navrhovatel činí právo na pozůstalost jako dědic. Tím je také vymezena hranice mezi návrhem a na zahájení řízení a podnětem k zahájení řízení. Žádá-li o projednání někdo, kdo si nečiní právo na pozůstalost, půjde jen o podnět k zahájení řízení. O takové případy půjde např., žádá-li katastrální úřad o projednání nemovitých věcí, zapsaných v katastru nemovitostí jako vlastnictví

zůstavitele, požádá-li o projednání pozemku soused zůstavitele, který chce vědět, kdo se stal dědicem pozemku nebo žádá-li finanční úřad o projednání přeplatku na dani apod.

Domáhá-li se však projednání osoba, která o sobě tvrdí, že je dědicem, který má na pozůstalost právo, je třeba takové podání považovat za návrh, a to i tehdy, je-li návrhovatelem někdo, jehož dědické právo není zatím prokázáno.²⁴

V praxi je zahájení řízení o pozůstalosti na návrh spíše výjimkou, která se uplatňuje zejména při zahájení řízení o dodatečně zjištěném majetku zůstavitele nebo řízení ohledně majetku osob, které nebyly občany České republiky, ale měly zde majetek. Jen ojediněle se takto zahajuje běžné řízení o pozůstalosti po osobě, která byla občanem ČR, především v těch případech, kdy soud není ještě informován o úmrtí a účastník řízení o pozůstalosti chce nakládat s majetkem zůstavitele nebo se obává, že by se dědictví mohl zmocnit někdo ze spoludědiců, či cizí osoby.

Zahájení řízení o pozůstalosti na návrh je bezpodmínečně nutné, aby bylo úmrtí osoby, po níž má být dědictví projednáváno, spolehlivě doloženo originálem, či ověřenou kopií nebo opisem úmrtního listu nebo jiného dokladu o úmrtí.²⁵

5.2 Vykonavatel pozůstalosti

Vykonavatelem pozůstalosti je právník nebo notář, který je pověřen správou dědictví a plněním závazků, které vznikly ve vztahu k pozůstalosti. Tato osoba se nazývá "vykonavatel pozůstalosti" a její role je regulována zákonem o dědickém řízení. Vykonavatel pozůstalosti má za úkol provádět všechny potřebné kroky k vyřízení pozůstalosti, jako je vyhledání majetku, vyřízení dluhů, distribuce dědictví mezi dědice a plnění závazků vůči věřitelům.

Je důležité, aby vykonavatel pozůstalosti jednal s péčí řádného hospodáře a dodržoval všechny povinnosti a lhůty stanovené zákonem.

Soud pověří notáře, aby jako soudní komisař provedl úkony v řízení o pozůstalosti. Notáři jsou pověřováni podle předem stanoveného rozvrhu.

²⁴ NOVOTNÝ P., NOVOTNÁ M. Nový občanský zákoník. Dědické právo. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2014. 144 s. ISBN 978-80-247-5168-9

²⁵ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

Usneseními, kterými se rozhoduje ve věci samé, může vydávat a podepisovat pouze notář pověřený jako soudní komisař. Případně může tuto funkci vykonávat náhradník, zástupce, společník notáře nebo notářský kandidát.

5.2.1 Notář společník

Místo pověřeného notáře může všechny úkony v rámci vzájemného zastupování činit notář společník, jde-li o notáře, kteří jsou členy stejné notářské komory nebo mají stejné sídlo a vykonávají činnost notáře jako společníci.

5.2.2 Zástupce notáře

V případě, že notář nevykonává činnost notáře po dobu delší než jeden měsíc a není zastoupen notářem společníkem ne bo notářským kandidátem, ustanoví mu příslušná notářská komora zástupce. Zástupce může komora ustanovit i na základě notářova návrhu.

5.2.3 Náhradník

V případě, že by notář zemřel nebo byl odvolán a do doby, než bude jmenován nový notář, ustanoví notářská komora náhradníka. Náhradníka ustanoví i v případě, že byla notáři ministerstvem spravedlnosti pozastaven výkon činností. Náhradník je ustanoven z řad notářů v rámci obvodu okresního soudu se stejným sídlem notáře.

5.2.4 Pověření jiného notáře

V případě, že pověřenému notáři bylo soudem zrušeno pověření a to z důvodu hrozících průtahů v řízení, pověření soud jiného notáře podle rozvrhu pověřování notářů.

5.2.5 Zaměstnanci notáře

Také notářský kandidát, notářský koncipient a další zaměstnanci pověřeného notáře, kteří k tomu byli notářem pověřeni, činí v řízení o pozůstalosti úkony jménem soudu prvního stupně, u něhož probíhá řízení o pozůstalosti.

5.2.6 Účastníci řízení

- Účastníky jsou ti, o nichž lze mít za to, že jsou zůstavitelovými dědici, má-li dědictví připadnout státu proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a hledí-li se na stát jako by byl zákonný dědic, je účastníkem pouze stát.
- Pokud zůstavitel nezanechal majetek, nebo protože zanechal majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty, tak v tomto případě je účastníkem ten, kdo se postaral o pohřeb zůstavitele.
- Zůstavitelův manžel je účastníkem, jde-li v něm o rozhodnutí o právech a povinnostech ze společného jmění při zániku manželství smrtí zůstavitele.
- Rovněž účastníkem řízení je zůstavitelův věřitel, jde-li v řízení o odloučení pozůstalosti, které navrhl, nebo o soupis pozůstalosti, který navrhl.
- Také účastníkem řízení je nepominutelný dědic, jde-li v něm soupis pozůstalosti, určení obvyklé ceny pozůstalosti a o vypořádání jeho povinného dílu.
- Účastníkem je rovněž vykonavatel závěti. To neplatí, má-li být řízení o pozůstalosti zastaveno nebo má-li pozůstalost připadnout státu proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a že se hledí na stát, jako by byl zákonný dědic.
- Správce pozůstalosti je účastníkem, jde-li v něm o ustanovení správce pozůstalosti nebo o úkony správy pozůstalosti.
- Při závěře pozůstalosti je účastníkem každý, kdo byl dotčen opatřením soudu směřujícím k zajištění majetku zůstavitele a kdo se dosud nestal účastníkem z jiného důvodu.

5.3 Průběh řízení

Před zahájením řízení o pozůstalosti nelze nařídit ani tzv. závěru pozůstalosti, případně jmenovat správce pozůstalosti. Tato opatření mohou však být nařízena a provedena kdykoli po zahájení řízení, a to podle okolností soudem, a to v případě nebezpečí z prodlení i kterýmkoli věcně příslušným soudem nebo pověřeným soudním komisařem.

Po zahájení řízení soud usnesením pověří příslušného notáře, aby jako soudní komisař provedl úkony v řízení o pozůstalosti a předá mu bezodkladně spis. Jiné úkony soud zpravidla neprovádí.

5.3.1 Předběžné šetření

Nezbytnou součástí každého řízení o pozůstalosti je tzv. předběžné šetření. V širším smyslu jde o všechny úkony potřebné pro zjištění stavu zůstavitelova jmění a pro zjištění dědiců, odkazovníků, vykonavatele závěti, správce pozůstalosti a dalších osob, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde. Zahrnuje tedy i zjišťování v seznamech nebo systémech, kde jsou evidovány skutečnosti, které by mohly mít význam pro řízení a pro rozhodnutí o pozůstalosti a vyžadování informací a listin od právnických i fyzických osob.

Soudní komisař provede dálkovým přístupem šetření v Evidenci právních jednání pro případ smrti, vedené Notářskou komorou ČR, zda v ní není evidována listina o takovém právním jednání zůstavitele. Dále provede další šetření v dalších systémech a to především v Evidenci právních jednání pro případ smrti, Evidenci listin o manželském majetkovém režimu, v katastru nemovitostí, obchodním rejstříku, insolvenčním rejstříku, rejstříku úpadců, základním registru obyvatel, informačním systému evidence obyvatel, informačním systému cizinců, v systému evidence občanských průkazů a cestovních dokladů.

Základním a pravidelným úkonem při předběžném šetření je výslech osoby, o níž lze předpokládat, že je informována o osobních a majetkových poměrech zůstavitele, o jeho dluzích, nákladech jeho pohřbení, případně o jeho právních jednáních pro případ smrti, a sepsání protokolu o tomto úkonu (tzv. protokol o předběžném šetření). Soud si takto opatří informativní údaje o zůstaviteli, dědicích zůstavitele, aktivech a pasivech pozůstalosti.²⁶

Na základě výsledku předběžného šetření zjistí soudní komisař dálkovým přístupem v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu, zda je v této evidenci vedena smlouva nebo rozhodnutí, podle kterých by společné jmění podléhalo jinému než zákonnému režimu.

²⁶ ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 965 s.

Dále soudní komisař zkoumá pravomoc příslušného soudu, jelikož může při předběžném šetření vyjít najevo, že věc nepatří do pravomoci soudů ČR (např. se zjistí, že zůstavitel nebyl občanem České republiky, neměl zde obvyklý pobyt a majetek měl na území jiného státu nebo jeho majetek na území ČR nemohou soudy v České republice projednávat vzhledem k ustanovení mezinárodních smluv, práva Evropské unie či zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním), v tomto případě soud řízení o pozůstalosti zastaví pro nedostatek pravomoci.

Při předběžném šetření mohou vyjít najevo skutečnosti, ze kterých vyplývá, že není dána místní příslušnost soudu, u kterého bylo řízení zahájeno. V takovém případě soud usnesením vysloví svojí místní nepřislušnost a věc po právní moci usnesení postoupí soudu příslušnému.

V rámci předběžného šetření ze strany soudního komisaře, tento zváží zda-li nařídí jednání, či nikoliv. V níže uvedených případech není nutné nařizovat jednání a to:

- a) Má-li být rozhodnuto o zastavení řízení podle § 153 z.ř.s., kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek patřící do pozůstalosti nebo podle § 154 z.ř.s., kdy kdy je v pozůstalosti pouze majetek bez hodnoty nebo majetek, jehož hodnota je jen nepatrná.
- b) Nabývá-li pozůstalost jediný dědic, který nemá námítky proti soupisu pozůstalosti nebo seznamu pozůstalostního majetku vyhotovenému správcem pozůstalosti nebo který předložil soudu své prohlášení o pozůstalostním majetku.
- c) Má-li pozůstalost připadnout státu proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a na stát se hledí, jako by byl zákonným dědicem.

V opačném případě musí soudní komisař zahájit jednání.

5.3.2. Jednání

V ostatních případech, kdy není řízení zastaveno, musí být ve věci nařízeno jednání, které se koná u pověřeného notáře. K jednání notář předvolá dědice zůstavitele, vykonavatele závěti, další účastníky, o jejich práva nebo povinnosti při jednání půjde, např. svědky, znalce atd.

Předmětem jednání je zpravidla ověření správnosti a úplnosti zjištění dědiců zůstavitele, poučení dědiců o jejich dědickém právu a možnosti odmítnou dědictví, zjištění aktiv a pasiv pozůstalosti.

Dohody účastníků, a nebo dohoda o vypořádání povinného dílu nepominutelného dědice se uvedou do protokolu a budou podepsány všemi účastníky. Na základě sepsaného protokolu následně ve věci rozhodne.

5.4 Skončení řízení

Řízení o pozůstalosti je vždy ukončeno rozhodnutím, kdy oprávnění toto rozhodnutí v dané věci vydat má pouze notář.

„Notářský kandidát nebo notářský koncipient anebo zaměstnanec notáře, který složil kvalifikační zkoušku podle jiného právního předpisu, pověřený prováděním úkonů soudního komisaře, vydává při nich usnesení, jimiž se nerozhoduje ve věci samé.“²⁷

Samotné usnesení vydané ve věci řízení o pozůstalosti musí obsahovat náležitosti, jimiž jsou: označení soudu, jehož jménem bylo usnesení vydáno, jméno a příjmení notáře, notářského kandidáta, notářského koncipienta nebo zaměstnance notáře, který složil kvalifikační zkoušku podle jiného právního předpisu, označení zůstavitele a věci, výrok, odůvodnění, poučení o odvolání a o lhůtě a místu k jeho podání, a den a místo vydání usnesení. Vyhotovení usnesení, proti němuž není přípustné odvolání, nemusí obsahovat odůvodnění. Rozhodnutí o odměně a náhradách za činnost soudního komisaře však musí být vždy zdůvodněno.

²⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, hlava III, oddíl 5

6. Nesporná řízení

Jednou, ze dvou základních forem občanského soudního řízení, je řízení nesporné. V tomto, oproti řízení spornému, je uplatňována zásada oficiality, zásada vyšetřovací a zásada materiální pravdy, kdy účelem samotného nesporného řízení je úprava poměrů účastníků a nelze tak v tomto hovořit o jednotlivých stranách. Nesporné řízení je právně upraven zákonem č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, kdy ust. § 169 odst. 1 a 2 tohoto zákona konkrétně stanoví, že „Závisí-li vyřešení sporu o dědické právo na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné, soud usnesením rozhodne, s kterými účastníky bude nadále jednáno a kterým z účastníků se účast v řízení ukončuje. Dědické právo těch, jejichž účast v řízení byla podle odstavce 1 ukončena, nezaniká, v řízení a při rozhodnutí se však k němu nadále nepřihlíží.“

Mezi nesporná řízení tak patří dědické řízení, jehož účelem je vypořádání pozůstalosti po zůstaviteli. Toto řízení lze zahájit na návrh, ze kterého musí být zřejmé, že navrhovatel si činí právo na pozůstalost jako dědic. Dále pak může být řízení zahájeno usnesením vydaného soudem po zjištění skutečnosti, že došlo úmrtí konkrétní osoby, kdy tuto informaci získá ze strany místně příslušného matričního oddělení daného městského úřadu.

Nesporná řízení v rámci dědického řízení zahrnují činnosti a kroky, které probíhají bez větších konfliktů nebo sporů mezi dědici nebo jinými stranami, které jsou zapojeny do dědictví. Tyto činnosti obvykle zahrnují:

Potvrzení dědictví: Pokud existuje závěť nebo dědický titul, který jasně určuje, kdo jsou dědici a jaký majetek jim náleží, a všichni zúčastnění dědici s tím souhlasí, pak probíhá relativně nesporné potvrzení dědictví.

Plnění závazků pozůstalosti: Vykonavatel pozůstalosti (notář nebo právník pověřený správou pozůstalosti) se snaží zajistit, aby všechny dluhy a závazky, které zůstaly po zemřelém byly splněny v souladu s právními předpisy. Tato činnost by měla probíhat nesporně, pokud neexistují spory ohledně povahy dluhů nebo závazků.

Rozdělení majetku: Pokud zemřelý nezanechal závěť a majetek pozůstalosti se má rozdělit mezi dědici, nesporná řízení mohou obnášet přípravu plánu nebo dohody o tom, jak bude majetek rozdělen. Pokud všichni dědici souhlasí s tímto plánem, nemusí vznikat spory.

Závěr

V této bakalářské práci jsme se zaměřili na problematiku dědických titulů v rámci dědického řízení. Naše analýza a zkoumání tohoto tématu nám umožnily porozumět složitému právnímu rámci, který řídí, jak jsou dědictví převedena na dědice po zemřelém.

Prvním klíčovým zjištěním bylo, že dědické tituly mají zásadní vliv na to, kdo má nárok na dědictví, a jakým způsobem bude majetek pozůstalosti rozdělen. Závěti mohou umožnit zemřelým vyjádřit své přání ohledně dědictví, zatímco v případě, že není závěť, dědické tituly podléhají zákonným ustanovením.

Druhým klíčovým bodem byla identifikace různých typů dědických titulů, včetně závěti, dědické smlouvy a dědění podle zákona. Každý typ titulu má své vlastní charakteristiky a požadavky na platnost, což nám ukázalo, že správná příprava dědického titulu je nezbytná pro zajištění právní jistoty.

U dědické smlouvy bylo zjištěno, že dědická smlouva je dohodou mezi stranami, což umožňuje flexibilitu při určování podmínek dědického převodu. Strany mají možnost uzavřít dohodu o dědictví, která jim nejlépe vyhovuje, což může být pro obě strany výhodné. Její nevýhoda může být v tom, že smlouva může být složitější na vypracování a vyžaduje souhlas všech zúčastněných stran. Existuje riziko, že se jedna strana pokusí o porušení smlouvy nebo o její neplatnost.

U závěti bylo zjištěno, že závěť je formálním dokumentem, který musí být napsán a podepsán notářem, což zvyšuje jeho právní jistotu. Závěť poskytuje zemřelému kontrolu nad dědictvím a může být použita k rozdělení majetku podle jeho přání. Její nevýhodou je, že notářské ověření může být nákladné. Závěť musí být napsána a ověřena před notářem, což může být omezující pro některé lidi, kteří nemohou fyzicky navštívit notářský úřad.

U dědění podle zákona není vázáno na složité právní dokumenty, jako jsou závěti nebo dědické smlouvy. To může zjednodušit celý proces a snížit administrativní náklady.

Dědění podle zákona je univerzální a platí pro všechny, kteří mají nárok na dědictví podle právních předpisů. Nemusíte se starat o vytváření závětí nebo dědických smluv, poskytuje právní jistotu a ochranu dědiců, protože se řídí jasnými právními předpisy.

Nevýhody dědění podle zákona jsou, že dědicí osoby nemají kontrolu nad rozdělením majetku pozůstalosti. Majetek se rozděluje podle zákona a může se stát, že to nesplňuje přesně jejich přání. Dědění podle zákona nemusí vždy odrážet individuální

okolnosti a vůli zemřelého. To může vést k nespravedlnosti v rozdělení majetku, zejména v rodinách s komplexními vztahy. Dědicí osoby jsou také odpovědné za dluhy pozůstalosti, což může znamenat, že dědictví může být použito k placení těchto dluhů.

Naše práce také zdůraznila důležitost notářského dohledu a právního poradenství při tvorbě a interpretaci dědických titulů. Notáři mají klíčovou roli při zajištění, že dědické tituly jsou v souladu s platnými právními předpisy a odpovídají vůli zemřelého.

Celkově lze konstatovat, že problematika dědických titulů v dědickém řízení je komplexní a má hluboký dopad na práva a povinnosti jednotlivců. Získané poznatky by měly sloužit nejen právníkům, notářům a soudům, ale i široké veřejnosti, aby byla zajištěna spravedlnost a právní jistota v oblasti dědických záležitostí. Tato práce nás přesvědčila o důležitosti stále se rozvíjejícího právního rámce a zdůraznila, že vzdělávání a informovanost jsou klíčové pro řešení problémů a sporů v této oblasti.

Použité zdroje

Odborné publikace

- KOVÁŘOVÁ, Daniela. Dědické právo podle nového občanského zákoníku. Praktická příručka. Vydání 1. Praha: Leges, 2015. Praktik. 284 s. ISBN 978-80-7502-097-0
- NOVOTNÝ, P., NOVOTNÁ, M., Nový občanský zákoník, Dědické právo, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 2017, 160 s.
- NOVOTNÝ, Petr, Monika NOVOTNÁ. Nový občanský zákoník. Dědické právo. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a. s., 2014. 144 s. ISBN 978-80-247-5168-9
- SCHELLE K., SCHELLEOVÁ L., Dědické právo podle nového občanského zákoníku, Praha: Linde Praha, a.s., 2013, 152 s.
- SVOBODA, Jiří, Ondřej KLIČKA. Dědické právo v praxi. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 377 s. ISBN 978-80-7400-266-3.
- ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. Dědické právo. Praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022,965 s.
- WELLECH, Eliška. Vyznejte se v dědickém řízení. 1. vyd. Brno: BizBooks, Albatros Media a. s., 2014. 62 s. ISBN 978-80-265-0218-0

Právní předpisy

- Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, In: Aspi [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR
- Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád, In: Aspi [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, In: Aspi [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR
- Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, In: Aspi [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR

Internetové zdroje

- Dědické právo pojem, zásady, předpoklady dědění (muni.cz) [online]. [cit. 28.07.2023]. Dostupné také z:

https://is.muni.cz/el/law/podzim2017/MP311Z/DEDICKE_PRAVO_prvni_prednaska_a_druha_prednaska_a_treti_prednaska.pdf

- Dědictví v České republice | Generální konzulát České republiky v New Yorku (mzv.cz), [online]. [cit. 17.5.2023]. Dostupné také z: https://www.mzv.cz/consulate.newyork/cz/konzularni_a_vizove_informace/dedictvi/dedictvi_v_ceske_republice.html
- Judikatury (2015). judikatury.cz [online]. [cit.28.04.2023]. Dostupné také z: <http://judikatury.cz/document/cz2gwtrk>
- UZSVM.cz | Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, [online]. [cit.01.08.2023]. Dostupné také z: https://www.uzsvm.cz/zpusob_nabyvani_majetku